

KECSKEMÉTI LAPOK

ELŐFIZETÉSI DIJ:

Egész évre 5 fnt — kr. Negyedévre 1 fnt 50 kr.
Félévre 2 50. Egy szám ára 12 kr.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

HIRDETÉSI DIJ:

4 hasábos petit sor 5 kr., többszöri vagy terjedelmes hirdetéseknek árbejegyzés adatik.

MEGJELNIK MINDEN VASARNAP

Kéziratát az én folyólat minden hónap elején lehet.

SZERKESZTŐ LAKIK: III. TIZED, BUDAI-UTCA, 189. SZ.

KIADÓ-HIVATAL: BUDAI-UTCA, 186. SZ.

Bélyegdíj minden bevitelért 30 kr.

Sötét pontok.

A bűntudati statisztikai adatok ijesztő sötét színben tüntetik föl a társadalmat; a megváltás isteni műve után két ezred évvel az átöröklött eredeti bűn helyett az emberi jogok durva megsértése fokozottabb mérvben burjánzik föl társadalmunk minden osztályában. A kereszt-víz, mely lemosa az emberről az eredeti bűnt, a krisztusi tanok, melyek az erkölcsiség nemes magvait a szívekbe plántálják, a büntető törvény kérelmetlen szigora, mely az igazságszű bíró kezében ostor, egyszersmind a javítás eszköze, azokat a csalhatlan számadatokat, miket a bűnvádi statisztika nyújt, már-már alig képesek enyhíteni.

A fogházak, börtönök és fegyházak a társadalom minden osztályából áldozatot követelnek, s országszerte zsúfolásig benépesülnek annyira, hogy a szabadságvesztés büntetés különböző nemei épen a túltöltöttségnek fogva végre sem hajthatók úgy, mint azt a büntető törvény és fegyházrendtartás előírja, ki lehet a börtönök és fegyházak kibővítése és szaporítása napirenden van.

Leggyakoribb bűncselekmények azok, a melyek a vagyon ellen irányulnak, a melyek a magán tulajdon szentségét támadják meg, tehát nyereségkészséggel a követetnek el. Legprimitívebb bűncselekmény és az alsónéposztály által leggyakrabban elkövetetik a lopás és az orgazdaság; az úr már tovább megy, ez sikkaszt vagy zsarol; az iparos, gyáros és kereskedő csal, uszoriakodik, hitelezőt kájtázza, csödbe jut és mások megkárosításával hamisan megbukik. Alig van nap, hogy ilyenmű bűncselekmények elkövetése felől hírt nem veszünk. Oly rendszeres, oly változhatlan megszokott dolog ez már a társadalmi bűnök között, hogy a nemzetgazdászok által a természet-, munka- és tüke-erő mellé mint negyedik közgazdasági produktív tényező a vagyon ellen irányított bűntettek és

vétségek is bátran felvehetőek volnának. És hányan vannak még, a kiknek ilyenmű lappangó bűnök nyomják lelküket, a kik ily módon vagyont harácsolnak össze, de mert az igazságszolgáltatásnak nem sikerült arcukról letépni a bűnt eltakaró álarcot, tiszta lelküismeret színlelve becsületes arccal járnak-kelnek közöttünk, s azon vagyon alapján, melynek uraivá őket bűnök tették, tiszteletet és elismerést követelnek a társadalomtól! Nevetség és elszomorító jelenség egyszersmind.

Mi tehát az oka annak, hogy a becsületes munkát rendszeres bűnök szorítják ki a társadalomból? Igaz, hogy az ember gyarló teremtmény; maga Hobbes Tamás, a lángeszű angol bölcsész, úgy ismeri az embert, mint önző, haszonleső lényt, s a korlátlan bírvágyat úgy tünteti föl, mint egyik nevezetes emberi sajátságát. A kérdés kulcsát az képezi, hogy becsülettel tisztességesen megélni nem kis feladat. Mert a műveltség haladásával kapcsolatosan az emberi szenvedélyek annyira kifejlődnek, annyira féltelenné válnak, az igények, az emberi szükségletek oly fokozott mérvet öltenek, hogy az azok kielégítéséhez megkívántató anyagi javak csak megfeszített tevékenységgel, odaadó folytonos munkával és ernyedetlen szorgalommal szereshetők meg; a mihez még az járul, hogy épen a fokozott igények kielégítése szempontjából a megélhetés minden téren hatalmas konkurrencziát hoz létre, a melynek nehézségeivel megküdeni a becsülettel végzett kitartó munkának sem könnyű feladat.

Nem csoda tehát, ha a munkában kifáradt ember megdév és lelép az igazság ösvényéről; különösen ha látja, hogy némelyek mily könnyű szerrel gyűjtik össze vagyonukat, s ezzel dirigálják azokat, kiknek terhesebb az élet. Igen sokaknak pedig a munka egyáltalában nem tetszik, a télettségben találják minden gyönyörüket, úgy de

ezeknek is élni kell, s ha igényeik ki vagyon fejlődve, ha szenvedélyeiknek élnek és fényűző életmódot folytatnak, nagyon is sokat felemészt a télettség; s ha a tisztességes munka nem jövedelmez elegend, keresnek más jövedelmi forrást ott, a hol van, és úgy, a hogyan lehet s előáll ismét egy bűntett, mely a társadalmi életről újabb adatot szolgáltat a bűntudati statisztikának.

Tehát a munka, a becsületes kitartó munka legyen az élethivatás jelzője s a társadalom sötét színe a bűntől megtisztulni fog!

Dr. Cs. B.

Miképen hathat a falusi, vagy pusztai tanító a nép anyagi gyarapodására?

(Folytatás és vége.)

Ki kellene vinnünk gazdakör alakítását, melynek egyik célja lenne pl. a legutóbb feltalált s legsikeresebbnek bizonyult gazdasági eszközök közös beszerzése, egy pár gazdasági lapnak közös járata. Igen hasznos és célszerű lenne egy iskolai könyvtár létrehozása is.

Keskenét t. h. város t. iskolászekre e tekintetben irányadó, mert a pusztai iskolákat más egyéb felszerelés mellett könyvtárral is ellátja.

3-szor. Előmozdítható a vagyonosodás a dohánytermelés által.

A dohány. — minthogy világkereskedelmi cikik gyanánt szerepel, s minthogy hasznok legelső dohánytermelő ország Európában, (mi a mellett bizonyít, hogy éghajlata elég kedvező), végre minthogy az önkiszolgáló kezelt dohányért tisztességes árt fizetnek; annak okszerű kezelését is nekünk tanítóknak kellene elterjesztenünk. Ez kivihető lenne oly formán, hogy ott, hol a tanító két vagy több hold földdel rendelkezik, 1 vagy legalább 1/4 hold dohánytermelésre engedélyt szerez s mint termelőnek módjában volna a nagyobb iskolás gyermekeket évről-évre úgy elméletileg mint gyakorlatilag kiképezni. Ezen dohánytermelési telepen, mint mintadohánytertelepen a tanításkor a felnőttek szintén megjelenhetnének s okulnának. Így egy évtized alatt elég szép számmal lennének az illető község határában, kik az ősiádsággal felhagyna, az új, okszerű kezeléshez ragaszkodnának, a mikor az engedélyi kérvényt ezzel indokolva tö-

megesen megkaphatnák a termelési jogot; s így mind az államnak, mind önmaguknak hasznára lennének.

4-szer. A méhtenyésztés okszerű kezelésének terjesztésével. Ez elhanyagolt iparág megkedvelésénél is a tanítóknak kell jó példával elüljárni; neki magának is kell, hogy méhei legyenek, még pedig régi szerkezetű úgynevezett parasztkasokban és keletes méhalkokban. Az előbbieket is kezelhetők mézgyártás céljából; az utóbbiak mindenestre célszerűbbek, csakhogy ezekhez több ismeret szükséges. Ez ismereteket átlátnálhatja a tanító az ismételő-iskolai tanulóknak. De ez ismeret birtokosai talán csak akkor fognak a méhtenyésztésben zöld ágra vergődni, ha majd önálló gazdákká lesznek; addig meg az ismeretek nagy részét elfeledik. Itt sincs más mód, mint magunknak ellátogatnunk, s az útbaigazítást szemléltetés után megadnunk.

Nagy hátránya a méhtenyésztés elterjedésének a méhek szúrása, de mennyire annyira ezt is eltalálhatjuk, ha fejünkre egy tüllel s ablakocskával ellátott szalmakalapot illesztünk, a karunkra pedig egy sűrűbb vászonféle huzatot alkalmazunk, melynek mindkét végébe gummit fűzünk azért, hogy a huzat karunkon kissé megszoruljon. Ily módon csak a kezünk feje a csuklótól marad védtelenül, ez mindig ki van téve a méhszúrásnak; de se baj, ezt a méhész megszokja, sőt ha rheumatikus bajban szenvedett, alaposan kigyógyul. Ez állításon több tapasztalaton alapul. Célszerű kezelés mellett e fejlődő iparág igen jövedelmezővé válhatik, csak a kezdet nehéz, egyépp évtől valami tetemes jövedelemre számítani nem lehet, de már a 3-ik 4-ik évben 15 méhesáld után 90 frtnyi jövedelemre számíthatunk. Pusztában ez iparág bár lassan, de kezd tért foglalni.

Az érdeklődő t. kartársaink ez ügyben szívesen szolgálnak útbaigazítással.

5-ör. Szaporítható a vagyon a selymhernyó tenyésztése által. 7 év előtt még csak 100 család foglalkozott az országban selyemtenyésztéssel, 1887-ben már 354,412 frt, ez az évi keresetük volt 35,412 frt, ez összességel egyre-egyre 18 fnt jutott, de ha szakértő, kereshet 70, 80, sőt 100 frtot is hat hét alatt, éppen az aratás előtt, midőn nincs más keresete. Ezen iparág mindenesetre megvalósítandó ott, hol a szegény népnek azon időszakban nincs más keresetforrása.

6-ör. Az iskolai takarékpénztárak behozatalával is a nép vagyonosodását s erkölcsösödését mozdítjuk elő, de nem tudom,

KECSKEMÉTI LAPOK TÁRCZÁJA

Erdélyi level.

Hátszegvidék, 1889. július hó.

Kedves Szerkesztő Barátom! Néhány hete bolyongom már az erdélyi bérézeket, havasokat s eszembe jutott, hogy immár ideje volna, ígértem szerint, valami tudósítást küldeni becses lapodnak a látottakról s tapasztaltakról. De ha tudnám hol kezdem s miről írjak? A természet szépségeiről e, mely Erdélyben lépten nyomon a legnagyobbban nyilatkozik s mint Hunfalvy J. mondja „a természet valóban remekelt, midőn Erdélyt megalkotá”, vagy hogy a történelmi emlékekről s hagyományokról; hisz e vidéknek:

„Minden köve, minden fája Régi multak krónikája”

s azok út-on-ít-félen csodás dolgokat regélnék nagy népek, nagy tetteiről; rómaiakról, hunokról, magyarokról. Nem vagyok tudós történész, csak a természetnek egyszerű, de imádásig szerető vizsgálója. A történelmi emlékekről írjanak, a kik jobban értenek hozzá. Én maradok a szabad természetnek mesemondója. Nekem a fű, fa, a parányi bogár, az útszéli ködarab mind beszélnek, mondanak valamit az emberiség történeténél nagyobb szerű, s öökké titokzatos teremtmény életéről, a föld életéről. Hadd szóljak hát a természetnek alkotásairól, s hadd írjam le vázlatosan

Erdély földjének azt a pompás vidékét, melyen most épen tartózkodom.

A Hátszegvidék? Vábon azt se igen csodálom, ha egyik másik olvasóm kérdi, mi ez? hol van, merre fekszik? Régi hibánk az Magyarországon, hogy a tulajdon hazánkat ismerjük legkevésbé, s a kik nálunk utazni szoktak, jobban ismerik Svájcot, Tirolt vagy a salzburgi alpokat, mint Magyarországnak s Erdélynek nagy-szerű vidékeit.

A Hátszegvidék Hunyadmegyének déli részén fekszik s Aradról Déva felé jöve, a Piski-Petrozsényi szárnyvonalon könnyen eljuthatunk. A vidék a nevet nyerte Hátszeg r. t. városkától, mely a Váralja-Hátszeg vasútállomástól kecsin félórnyira, egy viruló zöld mezőkkel fedett s minden oldalról, erdőkösorúta hegységekkel szegélyezett, kiesi kis síkságon fekszik. A síkság alig 3 mértföld hosszú s mintegy 1 1/4 mértföld széles; de apró csinos falvakkal sűrűn, van behintve s térségein a kalászos vete-mények és a gyümölcsös kertek egyaránt jól díszlenek. Ezt a kis síkot vagy völgy-medencét s az öt környező hegységeket, az ott található falvakkal együtt, szokták mondaní Hátszegvidék-nek.

És milyen hatalmas pompájú vidék ez?! Hunfalvy J. így ír róla „A hátszegi völgy Erdélynek legfelségesebb kerte, melyet köröskörül gömbölyded domborok, erdős hegyek s merész szabású sziklatövek öveznek. Az utas, a ki a Sztrigy völgyén fölfelé menve Váralja környékéről verőfényes napon először pillantja meg, azt vélné, hogy a

tündérek kertjét látja, oly szép a mosolygó térség, a kéklő hegykösorú, melyen a Retyezát uralkodik”. Valóban úgy van; mosolygó a vidék, tündéri a táj, de amonnan délfelől egy démoni hatalom, büszke fenség fel, uralkodói méltósággal a tellegekből néz le ránk s hol csodás szinompával, hol haragos komor felhőkbe burkolva, hódolatra hív föl bennünket, parányi teremtményeket; ez a Retyezát, a vén Retyezát.

A Hátszegi medencét nyugatról éjszak és kelet felé félkörben alacsony vagy közepes magasságú, tügy- és bükkerdőkkel fedett hegységek környezik, de a déli fal hirtelen, majdnem átmenet nélkül egyetörő magasságra emelkedik s ez a kopaszfeji, össze-vissza hányt sziklaormozat képezi a Retyezátot.

Hej! beh megdöbögött szívem, midőn már a messze távolból a dévai vár fokáról megpillantám a vén Retyezát ködbevesző, hótakarta eszesait. S minő tisztes, magasztos hatást gyakorol ránk itt a közelből! Fejét majd mindig lenge felhőkösorú borítja, mely folytonosan nagyobbodik-kisebbedik, alább száll, tölelemkedik s ha a napsgara kissé melegebben esőkölja, meglíben s szét-foszlik, mint egy álomkép.

Ez az én vidékem, lelkem hazája, ott főnt a havasok között. A hol tisztább a lég s szebb a napsgar, mint bárhol alant a baktériumterhes, kéményfüstös levegőben. A hol a síkvidéken soha nem látott élénk, tarka színvgyűlékben pompáznak rég látott ismerőseim a havasi róza, a

rhododendronok, gentiának sokféle fajai s mindenekelőtt a tisztaságnak líoniállal is szebb jelképe, a bájos hóteherke virág.

A mi engem leginkább meglepett a Retyezát megpillantásánál, annak feltűnő hasonlatossága a magas Tátrához és környékéhez. Itt is, ott is egy hosszant elnyúló, viruló zöld síkság, melynek minden oldalán alacsonyabb hegységek terülnek el s csak a középső részen emelkednek az égbenyúló havasi bérézek. Csak az a különbség, hogy a Tátra síkja, a késmárki sík, jóval nagyobb, mintegy háromakkora, mint a Retyezát síkja, a hátszegi sík; s a magas Tátra vonala és a esősök száma is jóval nagyobb a Retyezáténál. S a magas Tátra a késmárki síknak északi oldalát zárja el, a Retyezát pedig a hátszegi síknak déljét. De a esősök magassága mindkét havasnál körülbelül egyenlő. A Retyezát legmagasabb csúsa a Verfu Pelága 2506 m. magas, melynél nagyobb magasságra a Tátrának is csak kevés csúsa emelkedik; s az átlagos magasság mindkét hegységénél 2300—2400 m.

Növeli még a hasonlatosságot az, hogy mindkét hegységénél a főcsúcsok sajátságos fölköralkú, amfiteatrális vonalban vannak elrendezve. Megeősítette ezt az észleletemet a Retyezát legalaposabb ismerője Inkey Béla úr is, a jeles geológus s a tud. akadémia lev. tagja, kivel a hátszegvidéki Óralja-Boldogfalván, a Kendeffy-család szép kastélyában találkozni volt szerencsém. S az amfiteatrális vonal mindkét hegységénél a domború oldalával délre mutat, csakhogy a síkok ellenkező fekvésénél fogva a Tátránál a domború

hogy a városban nem közel eső puszták tanító miként gyümölcsöztesse a krékét összegyűlékezést egy két frtot? E tekintetben útbiztosítást kérek.

7-er. Hatha a tanító a nép anyagi gyarapodására, ha minél többörz nyilváníttja, hogy sem a gyermekek, sem azok szülei ne vásároljanak olyat, a mire szükségük nincs, mert az mind drága, ha még olyan olcsón jutnak is birtokába; ha az iskolában is iparkodik a gyermekeket takarékosra szoktatni.

A vagyonszerzés eszközeiül szolgálják még: a postakarekpenztárak, takarékmag-tárak felállítását, az élet és az elemi csapások elleni biztosítást, faluhelyeken az ovodák behozatalát.

Ne mulassza el a tanító az ő népét arra is figyelmeztetni, hogy kellemetlen időben ne aludják el a napot, hanem vagy olvasgassanak, vagy valami fa vagy szalmamű munkával foglalkozkodjanak. A ki a munkát keresi, bizonyosan megtalálja, s akkor nem fog unatkozni, hanem magának és másoknak is hasznót tesz.

Nem tartom fölösleges munkának, ha a gazda gazdatisztát is meglatogatja, annak udvarán, gazdálkodásában széttekint, találhat olyat, a mi ő nála nem úgy van. Ilyenkor közöttük észmeosere fejlődik s abból a jót, a helyest megtartva, a célszerűtlen elhagyva; mindketten könnyebben boldogulnak.

Sor. Az egyes családok jó egészsége alapfeltétele a vagyonszerzésnek. Az egészséges fenntartására vonatkozó ismereteket lassankint az iskolai tanulóknak útján is átülteti a tanító, de ez késedelmes; mert sok családnak még — vagy már nincs iskolába való gyermeke. A leendő anyának is meg kellene tanulni az újszülöttnél való bántást, a célzerű táplálkozást, mielőtt eláról élé kerülne leendő férjével. Saját szememmel látam, hogy egy anya négy hónapos gyermekét keletlen, sületlen pitevel etette; mikor téves eljárására figyelmeztettem, azt felelé: „Meggyszik ez mindent, még a kenyert is”. Bizonyosan szándéka volt magzatából anyagot csinálni. Másoknál meg tapasztaltam, hogy 8—9 hónapos gyermeket felvittek a hideg földre s hogy ruháskáját be ne mooskálja, felkötik a derekára; így kénytelen a kicsike csupasz testtel eszni-mászni. Ily gondozás mellett nem esuda, hogy annyian esnek évenként Saturnus nyomrámra, s ha Isten különös gondviseléséből az ifjú kort eléri, nem esuda, ha 1000 közül 117 válik alkalmassá a katonaterhek elviseletére, s hogy Magyarország 63 megyéje közül csak 6 megye képes az újonczutalek előállítására. Megdőbönt adatkorcosodásunkra! Mik ennek okai? A pálinkaivás, a divat majmolása, a fényezés és sok helyen a tudatlanság; mindezek maguk után vonják a szegénységet, a szegénység pedig oly teher, mely annál nehezebben viselhető, minél többen hordozzák, ezt pedig viselni kell a gyermekeknek is, a kiknek éppen e korban kellene a jó s elegendő táplálék. S mi itt a teendőnk? Példaadás, mert, exempla trahunt, mondja a latin közmondás, s ha tán még napjainkban is találhatunk tanító, ki a szeszies italok túlságos bebeszedgetése folytán megteledekeznek magáról s diszes állásáról, úgy hogyan lehetne kívánni, hogy oly egyén, ki évek hosszú során legjobban találta magát a nagy koremsa boros, pálinkás asztala mellett, — lemondjon kedvező helyéről, italáról s pityókás testi leiki barátjáról?

oldal néz a síkságra s a Retyezátnál a homoró oldal.

Mindkét hegységnek kiváló befolyása van emez amfiteatráis elrendezésnek, a hegységek látóképére és főként azok színeződésére és megvilágítására. Különböző pontokból tekintve a hegységnek mindig más-más képét kapjuk, majd az egyik majd a másik csúcs áll közelebb s hol az egyiket, hol a másikat látjuk magasabbnak. A mint pedig a különböző megvilágítás szerint az árnyékat, a kopasz orom színezete szürkéből — kékesbe, violából — tüzörösbé, tarkává a hófoltok csillogó férségével — úgyszólván perzenként változik: az a havas hegységneknek olyan csodálatos tulajdonsága, a mit csak látni, de leírni nem lehet.

Van azonban a Retyezátnak olyan tulajdonsága, mely azt a Magas Tátránál s a többi európai hegységnek sokkal vonzóbbá, érdekesebbé teszi. Vonzóbbá legalább a szabad természet kedvelője, de nem a mostani kor lakkezipós, lustavérü turistája előtt.

Itt a szabad természet valódi érintettségében, igaz őserényben táruul föl előttünk. Olyan vidékek járhatunk, melyeket emberi láb még soha nem tapodott. Az óriási fenyőtörzsek, ha lélekt százados éltüket, elhalnak, odadűlnek a szomszéd fára, míg az is leomlik, — nem bántja őket senki sem. Könnyelmesen, könnyen járható utak itt nincsenek s ha nagy fáradsággal főlghatunk egy csúcsra, az egyedül a magunk győzelmé, saját érdemünk. annál nagyobb örömmel.

A civilizált svájci, tiroli hegységben sokszor pénzért mutogatják a tavakat, víz-

Ide-oda el is kell látogatnunk s a hol szükségese meggyőző érveléssel hassunk. Jó s más hasznos könyveket olvasás végett osszunk ki.

Vajha mihamarabb elérkeznék az idő, hogy mint a porosz-német tanítókrol mondva van: a Schulmeister verték meg a hatalmas, nagy francia nemzetet, úgy a magyar tanítókrol ezen kifejezés lenne ismeretes a társadalom minden rétegében: a sokat zaklatott Magyarországot a tanítók tették igazán boldoggá, gazdaggá s minden ország leghatalmasabbjává. *Finciczky József.*

A modern nő.

A nő?... Valamikor e szó gyengéd, félnék, lustás, inyenez, érzeki, haszontalan és bájos, és oly teremtmény eszméjét kelté föl bennünk, ki képtelen komolyan érdeklődni bármi iránt is, ki csak a szerelemért, csak a kelmeket ismeri és azt akarja, hogy mindenki szeresse és ő ne szeressen senkit.

Kevés kivétel híján, a nő teljesen tudatlan, dühösen tetszavgyó volt. Kissé tudott olvasni, írni alig és számlolni épen nem; kis hasznatlanság volt, ki egy magában egy lépést sem birt megtenni sem valamire magát elhatározni: folyton szükségére volt vezetőre és támaszra.

Mai napsg mindenz megváltozott! A nő egy kis független és különös lény, ki másképen érti az életet és azt akarja, hogy épen úgy, mint a férfiak, neki is meg legyen jelentősége a nap alatt. Másképen ért a számításhoz, mint szépségére és toleltelre; dolgozik, erős munkát végez, lerakja vizsgálatait, megszerez valami oklevelet, többféle nyelven beszél, lezékelt vesz a hangszerekből és fest.

Valamint eszt, úgy testét is hajlékonyra teszi s megedzi; úszik mint valami czapa, ló mint egy elővívő, korcsolyázik, lovagol és több órán át egy folytatban gyalogol; vadászik gyalog és lóháton és tornászik öltözésobájában miután hideg zubbant vagy rövid jégfűdőt vett, mert a langyos és hosszantartó fürdő kiment a divatból; az az illatszerez és tejes fürdő, melyet kézezt batizst fésűlkönd köpenybe burkoltan vett, lengő fronfrunkal ékesítve, a melyben lustán elnyújtóva olvasgatott vagy ábrándozott. Ebből kilépve, a szobalány meleg nagy puha lepelbe burkolta azt a fehér és reszkető testet, gyengédlen megszáritgatja, végtelen elővigyázattal, nehogy a sima bőrt megpirosítsa.

Jelenleg, semmi eféle tektória! Bele ugrik a jeges vízbe minden köpeny nélkül; pár másodpercig lubizkol abban vidorán mint a kácsa, aztán szörkeztyűvel dörgölteti végig magát, míg piros nem lesz, mint a főtt rák.

A fürdő után öt perczig súlyzókkal tornázik, vagy nyújtón, aztán feltöltözik, hogy kimenjen a ligetbe. Hajfirtjei szorosan a férfi kalap alá vannak nyomva; mentil kevésbé tűnnek elő, annál inkább elégedett; az amazon elvágat és sétalovaglását a gát-ugrással végezi.

A modern nőnek társalgása végtelenül kevésbé — paprikás mint nagyanyáé, de határozottan bővelkedik oly kérdésekben, melyek azokat megpirították volna. Tudomány üriüge alatt a tizenöt éves lányokkal olyakat tanultatnak, melyeket valaha előttük titkolni igyekeztek. Vajon jól van-e, avagy rosszul? Csupán a férjek tudhatják.

A mi elvitázhatlan az, hogy a modern

eséseket s bérbe adják a barlangokat, sőt a viszhangot adó helyeket is. A civilizált ember aztán barbáru elősütija, a mit az istenkéz remekül alkotott. Pl. a Magas Tátrán a gyönyörű csorbai tó már annyira körül van építve mindenféle stílusos villákkal, hogy illúzióknak egészen odavész. S megerjük még, hogy a tavat fakertéssel körülveszik és belpó diéjrt mutogatják.

A Retyezátnak tónak, barlangnak, víz-esének még nincs gazdája. Pedig itt is mindegyikből szebbnél-szebbebbek láthatunk. A tengerszemeknek egész sorát találjuk 2000 m. magasságban s a legnagyobb, a Zenoga tó szépségére és nagyságra a csorbai tóval vetekszik. Itt aztán bantatlanul élhetnek a magas hegységek korlátlan, féket nem ismerő állatai, s a vadász, ki a tapsifülesnél külön vadra is mereszedik, olyan vadászterületet találhat itt, minőt sehol Európában.

Az oromk fölött ott kering a szakállas keselyű, a császár sas, a fenyűtákon dürrög a havasi tajd, a zergék sokszor 30—40 főre nem csoportokban is láthatók, a fákban a híz, a vadmacska lelesedik, az erdőkben sivat a farkas, a havasi róka, a kora szürkületkor pedig dörmögve cizammogó fíával élelmet keresni a legnagyobb és legfélelmetesebb vad mindnyájuk között, a maczók.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy a pisztrángalászatnak meg valószínűsítő Eldorádója a Hátszegvidék. A Retyezátnál lero-hánó hegyi patakok mind bővelkednek pisztrángban s nem is kell nagyon utána járni. A hátszegi sík legnagyobb folyója, a Nagy-víz Hátszegtől alig ¼ órányira folyik el s

nevelés észrevehetőleg kevesbiti a női bájat. A fiatal hölgy, ki nehéz munka között tölti el azon éveket, melyek alatt a gyermekből nő leszen, nem ismeri a mit az előtt önkéntelenül tanultak meg telenség vagy gyermekességgel: azt a művészetet öltözöküdi, mosolyogni, járni, üdvözölni. Törődik is az elével, igazán! Tanul latinul, khémiát, görögül, geometriát; mindent megtanul egynek kivételével — tetszeni.

És a mily mértékben emelkedik a férfi testi és szellemi niveau-jáig, oly mértékben süllyeszti azt le gondolatanban. Mivel is fog az mindezek után többel birni, mint ő? Az utatás és a durva erővel. Tehát ő még nem tud elég sokat, — ha csak a fensőbbégs a rútságban nem áll?

És az ösztönöszer s egészséges ragaszkodás, mely a nőt abhoz vonzotta, kit úgy tekintett, mint természet szerinti urát, meg létezik többé! Ez a ragaszkodás ezerféle bájos árnyalatban volt felismerhető: kacérság, félénkség, elpirulás, a különböző vérmérsékletek szerint.

Vége mindezen imádnád förtélyoknak; vége! E hölgyek egy bizonyos gúnyos számalommal nézik a férfiakat; eltűrik őket, mert ekkoráig másképen nem tehetni, de ritkán szeretik őket, és sohasem tisztelik; és ha egy elkésett szerelmes nő nyílt szívvel bevallja, hogy csodálja férjét, jegyesét, vagy kedvesét, érdeklődéssel vizsgálják őt, mint valami tüneményt, a legelőzöbök idegesnek nyilvánítják és szívük mélyéből megsajnálják.

Az ám; az eszmék ezen újabb irányának köszönhető, hogy a szelleműs kaczerő gyűlöletes példányképe, a „Céliméne” teljesen eltűnt. A tulajdonképeni coquette csak volt, a pajtás lett helyette. Nevetetni e felett; elragadó tud lenni ez a nagyvilági pajtásosság! E barátság mindenkor igaz és őszinte, a nő részéről. Valóban a legelőzöbök, a legkönyömbűb, sőt a legérzékibb nő is láthat a férfiban csupán „barátot”, a mig az adott pillanatban a férfi, még a legtagyosabb is, meglátja a barátónban a „nőt”.

Az új nő typus több változatra oszlik. Nem csupán a tudós nő és a sportnő van már, a futtatási nő is keletkezében van, vagy is inkább a fogadó nő!

A nő, ki fogad, minden bájat elvesziti, minden méltóságot; nincs benne többé sem előkelőség, sem tartózkodás. Csupán arra gondol, hogy jól kísérhesse szemeivel a futást; s e végül föláll a székekre, felkapaszkodik a tribünökre, odaszorong szomszédaihoz, hogy melletük eláthasson, ismeretlen vállakra támaszkodik vagy a bookmakerekkel cseveg. Felhevül és kiabál, ha az ő lova győz; zúgolódik és fogai közt káromkodik, ha azt leverték.

Szegény szerencsétlen modern gyermekek! Főleg ezek szenvednek a nőnek adott férfias nevelés folytán.

Valamikor az anya bizalmasan megosztotta az iskolai kis bajokat, gondokat. Elpanaszolták a „mamának” a tanárok méltatlan bánásmódját, a vizsgálatok követelményeit stb. stb. és a mama möhöz elhítte ezeket a szívszakgató panaszokat. Ószintén elérzékenyült a munkával elhalmozott szegény gyermek sorsa fölött; gyermekek csudálatlaltal szemlélte a rossz fiózköt ki annyi mindenféleért, a minék ő még a nevet sem tudta!

Ez a boldog idő nincs többé! A mama kikérez, ellenérez, őnmaga meggyőződik pontosan mindenről; s a mint így önként elveszti a jóhiszemű megosalottának és

oda kényelmesen kísértálva, abból ritka szép pisztrángok bőségesen jutnak horgunkra.

Fölötte tanulságos gyűjteményét lát-hatjuk a Hátszegvidék állatvilágának a síkság Rea nevű falujában Buda Ádám föld-birtokos urnál; a ki nemcsak tudós természetbúvár s kitűnő vadász, hanem szives és vendégszerető házigazda is, kihez tanácsadást, útbaigazítást és utas mindenkor bizást befordulhat. Ö főképen a madárvilág szenvedélyes tanulmányozója, s Hunyad-megye gazdag madárfaunáját egész teljességében egybegyűjtötte; de megvannak nála a ritka havasi emlősök is kivétel nélkül. Olyan vadászterületek pedig medve, hiúz, farkas, vaddisznó, zerge és vadmacska örök-ből, minők nála vannak, ugyancsak ritkán láthatunk. S hogy annak a 14 medvekoponyájából álló gyűjteménynek, melyeket mind szájakézüvel ejtett el, hol akad párja, azt már nem tudom.

Sokat irhatnék még a Hátszegvidék természeti szépségeiről, de végeire járok. Talán nem sok idő múlva az utasok erre a vidékre is rajzani fognak nyarankint s fel fogják tártni minden oldalról annak szépségeit s eddig talán még ismeretlen kincseit. Hazánk turistái eddig a Magas Tátra vidéké-nél alig ismernek még egyebet, pedig nagyon érdemes volna, hogy elránduljanak Erdély bércei s havasi közé is. Úgy járunk még utóbb ezekkel is, hogy a külföld felezi föl majd egyszer nekünk. Annyi bizonyos, hogy főleg angolok, de francziák és németek is évente nagyobb számban keresik fel a Retyezát környékét, s mint a hátszegvidéki

anyának szerepét, e helyett félnek tőle mint az iskolai vizsgától, kit szükség szerint helyettesíthet is.

A mai nőben bizar keverék van a nevetésesen ostoba különöz, a bookmaker és a kékharsányásból. Elég fonákul nagyon is jó volna nőlen embernek és teljesen nélküzli az ilté magaviseletet; de a leggyakrabban valódi becsületességet rejt látszólagos vakmerő nemszégyenlés alatt.

A modern nő e képét a párisi Figaro után adtuk. A t. olvasónőre bizzuk, hogy összehasonlítsa ezt a mi állapotainkkal: mi van már, mi nincs még, mi lehetne és mi — ne legyen soha.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Halálos ezéllövés. Folyó hó 20-án, szombaton délután tartotta a helyben állomásozó 4-ik honvédhuszár ezred szokásos havi ezéllövését a Csálányos melletti katonai lötéren, mely alkalommal a programmszerű ezéllövést befejezte után többen mako ezéllövést indítványoztak. A második lövő Sárkány Endre hadnagy volt, ki lövése után az eredmény megnézése végett a céltáblához kiszaladt. Ez idő alatt a harmadik lövő Szeghő Gyula önkéntes (a szegedi főmérnök fia) a lövő helyre felállt. Sárkány a lövése eredménye megnézése után kellő távolban lövonalon kívül sietett befelé. E közben Szeghő lövése emelte pisztolyát, midőn hirtelen Sárkány vizslája szaladt a lövonalon keresztül. Szeghő, hogy a kutyát meg ne löje, pisztolyát leeresztette, s egyúttal állást változtatott; ekkor történt, hogy a felvont kakas, valószínűleg önmagától vagy az önkéntelen újmozdulat következtében lecsapódott, és a pisztoly elsült, melynek golyója a befelé siető Sárkányt találta. A szerencsétlen hadnagy nagyot ugrott, s a kiáltással „át vagyok löve” tova szaladt, és a kiáltásra siető orvosok Stehlo és Horváth kezei közt összerogyott. A golyó a baloldali borda alatt hatolt be a testbe, s hátul a gerincez mellett egyenes irányban jött ki. Sárkány sélét azonnal bekötötték és öt lakására szállították. A legmondosabb ápolás mellett sem volt a szerencsétlen hadnagy megmenthető; 36 órai szenvedés után, mely idő alatt eszméletét soha nem veszítette el, 22-én virradóra meghalt. A halált, mint a megejtett hivatalos boncolás alkalmával kitűnt, a golyó általi bélyeencolás, s ennek következtében előlött lassú elvérzés okozta. Szeghőt az eset annyira megzavarta, hogy önmagát akarta tőbe lönni, mely gondolatáról csak is Halassy alezredes tapintatos vizsgálató szavaiól áthatva állt el. Sárkány hadnagy, mint jó katona kedveze volt a tisztikarnak; kiváló tulajdonságaiért, szerény magaviselete és vidám kedélyéért kedvelték őt a társaságban is. Temetése óriás részvét mellett folyó hó 23-án d. u. 6 órakor volt. Ez alkalommal az ezred tisztikara a következő gyászlapot adta ki: „A m. kir. 4-ik honvédhuszár ezred tisztikara melyen szomorodott szívvel tudatja szeretett bajtársa Sárkány Endre m. kir. honvéd huszár hadnagynak t. hó 22-én, véletlen baleset következtében, 20 éves korában, Kecskeméten történt gyásos elhunytát. A boldogultnak hált tetemei t. hó 23-án d. u. 6 órakor fognak a Kosuth tér 11. szám alatt házához az ág. hivt. ev. egyh. gyászszertartása szerint örök nyugalomra tetetni. Kecskemét, 1889. július hó 22-én. Aldás és béke lengjen porai felett!

uraktól hallottam, eddigél mindenesetre

többen jönnek külfödiek, mint magyarok. Midőn egyikben a Hátszeg körüli magasztalokra kapaszkodtam, magam is találkoztam egy angol családdal, mely szintén arra a csúcsra, egy római örörony maradványához iparkodott, a hova én. Történelmi sámmal csatlakoztam hozzájuk, s értesültem, hogy a párisi világkiállításról jöve Konstantinápoly felé utaznak, s a papa maga is vasgáros lévén, főként a környékbeli vasgyárakat s a petrosényi közbányárat megtekinteni jött errefelé! Nagyon dícsérték Budapestet, Magyarországot. A papa ugyan mint telivér angol keveset beszélt, csak a pompás vidék látásra néha eresztett meg egy „beautiful” (szép), a mi angolnál sokat jelent. Annál többit beszéltek a mama meg két nyurga fű s a család gyöngyö. egy ragyogó fekete szemű s a hagyományos szöke haligatag misekkel teljesen ellentétes fiatal miss, a kinek piros ajkai folyton csak kacagtak és csevegtek. Az alattunk elterülő ezüst folyókát átszelt s az alkonyodó nap sugaraitól behintett térség s a számtalan színekben játszódo havasok látásra, azonban végre elnémult a társaság s mindnyáján az elragadtatás kifejezése nyugodott. A bájos miss pedig karomra dölve hunyó szemekkel, álmatagon rebegé: „J might live for ever in this country”. (örökké ebben az országban szeretnék élni), és én is úgy éreztem, mint a bibliai apostol, hogy jó volna hajlékot építeni és itt maradni, ezen a vidéken örökké.

— **Nem lesz szinkör.** Lapunk mult számában jeleztük, hogy Pesti Ihasz Lajos városunkban szinkört akar építtetni, és pedig Grosinger-féle ház udvarán. Mint értesülünk, a szinkörnek a jelzett helyen építésére az engedélyt a város tanácsa, tüzérendőri tekintetektől indulva ki, nem adta meg.

— **A tikkaszó meletet.** Majdnem egy hónap óta uralkodik, f. hó 24-én hatalmas zivatar követte. Délután 5 órakor szemet kaprázottok villámok és mennydörgések közt megeregt a zápor, mely hirtelen lehűtötte a levegőt s alaposan végig mosta a poros utcákat. Ez alkalommal a villám is lecsapott a vasúti sétányon egy hatalmas akácfa alá, a melyet a szó szoros értelmében forgásokra tépett szét.

— **Nincs phylloxera.** Szőlős kerteinknek megvizsgálására kiküldött „phylloxera bizottság” működését befejezte, s mint a polgármesteri hivatalhoz adott jelentésből kitűnik, szőlőink teljesen phylloxera menteseknek találta.

— **A gyümölcs szőlő és borászati budapesti kiállításra** vonatkozó cikkére a gazd. egyesület titkárának, melyet lejjebb a közgazdasági rovatban közlünk, e helyütt is felhívjuk t. olvasóink figyelmét.

— **Eljegyzés.** Kovács Béla, városunk szülöttje, zentai kir. járásbíró, ki a helybeli törvényszéknél is hosszabb időig működött, jegyet váltott szentgerhelzei Boross Szeréná úrnóval, ki nagy birtokos Mező-Csályán, Erdélyben. Fogadják az ifjú pár szívből fakadó gratulációkat.

— **Új hittanár.** A váci megyés püspök Pelczér Béla, ezegled-berecei segédekész a főreáliskola, ev. ref. főgymnasium és polgári leányiskola rom. kath. vallású növendékeinek hittanárává kinevezte. Ösztönt gratulálunk.

— **Laktanya kibővítés.** Emeltük már, hogy a m. kir. honvéd kincstár a helybeli honvédszár laktanyát kibővítési szándékozik. A kibővítési tervezetek, mint értesülünk, e hó folyamán a tanács elő tudomás vétel végett a 4-ik honvédszár ezred parancsnoksága által be is terjesztették. A bemutatott tervek szerint a laktanya vásártéri oldalán a régi laktanya egész szélességében egy díszes földszinti épület előzetőatik emeltetni, melyben a szükséges irodai helyiségek kivül altszinti, és legénységi lakások lesznek. A laktanya halasi kapu felőli oldalán pedig egy nagy istálló, patkólov kovács műhely és kocsiszinek fognak elhelyeztetni. A terveket a város tanácsa szabályozásukra találván, az engedély az építkezésre ki is adatott. A kibővítéshez 638 □ öl térfogatú telek engedtetett át a honvéd kincstárnak. Ezen tér azonban a tervezett bővítéshez kiesniek bizonyult; szükséges még 140 □ öl terület, melyet a városi tanács legnagyobb készséggel szintén átengedett. Valószínű, hogy az épületek még ez év őszén fel fognak emeltetni. Szívből óhajtuk.

— **Népmozgalmi kimutatás.** A rendőrségi kimutatás szerint július 14-től 20-ig született 43 gyermek, elhalt 27 egyén, a szaporulat 16.

— **Tűz.** Kiss Bálint monostori lakos birtokán folyó hó 25-én virradóra egy asztag, melyben körülbelül 200 esomó rozs volt, eddig ismeretlen okból kigyullt, s elégett; ugyanott elégett Bívi Kiss Aladár úrnak gőzseplője is. A seplő biztosítva volt. A tűz keletkezésének okát a tűzvizsgálóknak lesz feladata kideríteni; híhető azonban, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett.

— **Elcsipett tolvajbánya.** Lapunk olvasói élénken emlékezhetnek még azon nagyszámú tolvajlásokra, ház- és kunyhó-ásásokra, melyek miatt az év elején lapunkban a „rendőri hírek” rovatát nyitni kénytelenek voltunk. A rendőrség a nagyszámú betörések tolvajlások tetteseit, a polgársággal váltve folyton kereste és puhaltotta, de eredménytelenül. Talán örökre nyumuk vessz, ha a jó madarak „babérikon” tovább is pihiennek. A jómadarak azonban az eddigi eredménytől vérszemét kapva, rövid alig egy havi szünet után, gaz foglalkozásukat újra megkezdették. Ugyanis a folyó hó 17-én éjjel a mária hegyben Adorján József lakását törék fel, s onnan mindenféle mozgatható tárgyat magukkal vittek, most ezáltal rajta vették. Veszőket pedig egy ezüst szobora okozta, melyet a túlsztemtelen tolvajok egyike már a betörést követő napon pénteken a zsvásvárra vitt árulni, hol a város anonnal felismerte, s az órát áruló tolvajt bár az, hogy ellilanhasson, az órát magától el is dobta, egy túzólt segélyével lefűlőte és a rendőrségre kísérte. A rendőrségre kísérte egyben anonnal felismerték Fekete István, 2 év börtönre ítélt betörőt; lakását átkutatták, a honnan az „esetek” nesztét vevő társa a 17-iki betörés alkalmával tolvajolt tárgyaknak nagy részét már akkor a közeli kukoricza földekre vitte és elrejtette. Horváth János biztosnak azonban sikerült Feketének társát is Kocsis Pál ismert és szintén 2 év börtönre ítélt betörőt tolvajt elcsipni. A 10-iki tizedbeli lakásuknak egy egész házat birtak bére, átkuta-

tása után tömételten lopott jószág került elő. Az elcsipett betörők eleintén mindent tagadtak, később azonban átlátva a helyzetet, töredelmes vallomást tettek, adtak számtal munkájokról. Nem kevesebb mint 15 betöréses tolvajlás véghezvitelt ismertek be. Valószínű, hogy még többet is követhettek el, de miután a károsultakat kipihatalni nem lehet, több eset ellenük megállapítható nem volt. A lopott tárgyak közül a tollneműeket mint a vizsgálat kiderítette Reiter Ignác hajbás vette meg, potom áron, így a 17-iki betörés alkalmával eltolvajolt 18 font pelyhet is ő vette meg 8 ft 80 kr-ért. Reiter ugyan tagadában van, de a tettesek vallomásával szemben bajosan fog a hinárból kimenekedni. A tettesek Reiter kivételével az ügyészséghez kísértettek.

— **A zónatarifa** vonatkozól, mely aug. 1. nálunk is életbe lép, hallomásunk szerint a helybeli állomásfőnök új feltevést intézett a társulat igazgatóihoz. Mert igaz ugyan, hogy pl. a Budapest-Kecskemét közti új vitelér 4,05, 3,24 és 2,02 személyvonatnál és 5-06, 4-05 az I. II., helyen a gyorsvonatnál, s így 1:15, 0:60, 0:58, illetőleg 2:00, 1:36 olecsób lenne az eddigi menetáraknál; minthogy azonban az eddig leggyakrabban igénybe vett, 5 nappi érvényű biró menettéri jegyekkel II. helyen 6, III. pedig 4 ft-tal meg lehetett járnai személyvonattal Budapestet, az omnibuszvonaton szintén ugyanennyibe került az utazás határnapoz nem köve, és e mellett még szabadsúlyt is jogában állott az utasnak igénybe venni, holott jövöben úgy személy, mint omnibuszvonaton csak 6-48 és 4-04 lesz oda s vissza a menetár s a szabadsúly is elmarad; ennél fogva az új tarifa csak az 5 napon túli tartamú és a szabadsúly fölül máhálval lesz en a régi árnál előnyösebb, ezeken innen pedig 48, illetőleg 4 krral drágább lesz en. Arról sem birunk tudomásul, hogy a magyar államvasútnak alkalmazásába jövö közeli zónatarifa az első és második állomásig, nálunk érvénybe lép-e. Általában tehát az új intézkedést reánk néve előnyösnek nem jelezhetjük, és így annak revízióját a társulat érdekében levönök is tartjuk.

— **Halóhalás.** Mély részvétellel vesszük a gyászhirot, hogy Kasza Mihály ügyvéd polgártársunk neje, született Huszthy Eleonóra folyó hó 25-én délután rövid egy heti betegség után elhalálozott. Elhunytát férjén kívül három kiskorú gyermeke siratja. A megszorodott férj és árva maradt gyermekei találván tájfaldukra némi vizsgálatat az isteni gondviselés végzésében való megnyugvásában, és a részvétben, mely felőlük fordul. Örök béke lengjen pora felett!

— **Az akácziák pusztulása.** Akácziáinkat is veszély fenyegeti már és pedig egy kis rovar képeben. E pajzstetű, Lecanium, már környékünkön is nagy mértékben kezd mutatkozni és féls, hogy az alföld e disze általa ki fog veszni. A megtámadott fákon apró, mint egy 3-4 milliméter átmérőjű fényes barna félgömb alakú pajzsocekkákat lehet észrevenni, melyeknek belsejében a rovarnak fiatalabb korában szürkés nyálkaszzerű anyag van, később pedig telve van fehér petékkel. Felhívjuk rá polgártársaink figyelmét. Más módot az irtásra még nem ajálhatunk, mint ha a megtámadott fiatal ágakat, mert ezeknek kérgén tanyázik, levágják és elégetik.

— **A francia nyelv elterjedése Németországban.** — Bismarck herceg és Vilmos császár hiában harcolnak a francia nyelv használat ellen Németországban, azért ez a nyelv mindinkább tért foglal magának a rajna túlsó oldalán. Egy most közölt statisztikai kimutatás alapján ugyanis, Németországban 1.676 újság és folyóirat van, a mi nem német nyelven jelenik meg s ezeknek egyharmada, 727 francia nyelven jelenik meg.

— **Ítélet.** Másolat. A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter 28.353. sz. a. a. f. v. tanácsnak t. é. ápril hó 15-én 12.841. sz. a. kelt jelentése esatolmányait visszakeresztve értesítsem a főváros közönségét, hogy a f. v. tanácsnak, mint másodfoku iparhatóságnak t. évi január hó 17-én 41.515. sz. a. másodfokban hozott azon határozatát, mely szerint Sternberg Armin hangszerkereskedő az ipartörvény 58. §-ába ütközö kihágás vádjá, valamint az ennek folytán az elsőfoku iparhatóság által rá kirótt 50 ft pénzbüntetést megfizetés alól felmentett Schunda V. J. és érelkétársai részéről közbetevett felebbezése folytán harmadfokulag föllvizsgálat alá vettem, és ennek eredményeként az emlitett másodfoku határozat megváltoztatásával az elsőfoku iparhatóságnak mult évi november hó 17-én 21.460. sz. a. hozott határozatát annál inkább helybenhagyom, mert a Sternberg Armin által tartott műhely, melyben kisebb javítások eszközöltek, oly kismérvű, hogy az ipartörvény 58. §-ában foglalt rendelkezés nyilvánvaló megsértése nélkül az emlitett műhelygyárnak nem hirdethető, s mert a panasztolt hasonló mérvű és berendezésű műhelynek gyár nevezet alatti hirdetésért

már egy izben büntetve lett, sőt a gyár olnevezés használatától eltiltattott. — Budapest, 1889. évi június hó 21-én, Baross s. k. Budapest főváros közönségének.

— **A Bözservényi jubileumra adakoztak:** Az 1., 2., 3., 4-ik gyűjtő ív üres. 5-ik sz. gyűjtő: Váry Lajos. Ez iven adakoztak: N. N. 2 ft. Czelder Márton 2 ft. Dr. Kovács Pál 1 ft. Papp György 2 ft. N. N. 50 kr. B. Kiss Lajos 1 ft. Vágó László 2 ft. Szűcs Ferenc 2 ft. Sárközy Pál 1 ft. Hankóczy Imre 1 ft. Deák László 2 ft. Sárközy Zsigmond 50 kr. Sz. Tóth Márton 1 ft. Király Imre 1 ft. Dalolton Ödön 1 ft. Lázár Sándor 2 ft. Összesen 22 ft. 6. sz. gyűjtő: Szemerem Károly. E. i. a. Szemerem Károly 1 ft. Soós Ferenc 30 kr. Deák Gyula 50 kr. P. Kovács Imre 1 ft. Csillag Samu 1 ft. Heltthesheimer Ábrás 50 kr. Grosz Zsigmond 1 ft. Szabó József 20 kr. Molnár Mihály 30 kr. Szokolay József 1 ft. Günszberger Ignác 20 kr. Grósz Márton 30 kr. Varga László 20 kr. Szinyai Mihály 20 kr. Fedmayer Mór 20 kr. Olvashatlan 30 kr. ifj. Löwy Gyula 20 kr. Steiner Márk 20 kr. Goitein Jakab 30 kr. Olvashatlan 20 kr. Körnöczy Ede 20 kr. N. N. 20 kr. Múth testvérek 30 kr. Löwy Soma 20 kr. Grünblatt Dániel 30 kr. Beretvás Pál 1 ft. Kis Mihály 30 kr. Löw Ernő 30 kr. Kiss Mihály 20 kr. Összesen: 12 ft 30 kr. 7. sz. gyűjtő: Könyves Mihály 10 kr. Török Gábor 20 kr. ifj. Fazekas István 10 kr. Kis János 10 kr. Tantó Pál 10 kr. Kiss Sándor 10 kr. Összesen 70 kr. 8. sz. gyűjtő: Pátkay Lajos. Üres. 9. sz. gyűjtő: Tóth Sándor. E. i. a. Kovács Pál 1 ft. Id. Tóth Sándor 50 kr. Biró Zsigmond 30 kr. ifj. Biró János 30 kr. Összesen 2 ft. 10. sz. gyűjtő: Molnár Imre. E. i. a. br. Puteáni Béla 1 ft. Szabó Márton 3 ft. Vitrán László 50 kr. V. Kiss József 1 ft. Fehér Márton 1 ft. Brachfeld Sándor 2 ft. Scheiber József 3 ft. Mádi János 3 ft. Szabó József 1 ft. Nyirádi Sándor 1 ft. Dr. Csabay Géza 2 ft. Szalay Pálné 50 kr. Héjjas József 5 ft. Prikkel Ferenc 50 kr. Dr. Kovács Pál 1 ft. Dr. Kiss János 1 ft. Mihó László 1 ft. Katona Zsigmond 1 ft. Kovács Béla 1 ft. Héjjas Mihály 1 ft. Dekány József 1 ft. Enyi László 1 ft. Divicsék Károly 1 ft. Katona István 1 ft. Vitéz Géza 2 ft. Muraközy Sándor 1 ft. Hankóczy Gyergely 2 ft. Fazekas Ferenc 2 ft. Fördös Dávid 2 ft. Kéri Menyhért 1 ft. Kéri Ferenc 50 kr. Kéri Imre 50 kr. Fazekas Sándor 50 kr. Szokolay Mihály 2 ft. Dr. Horváth Ádám 10 ft. Dr. Horváth Mihály 5 ft. ifj. Muraközy János 5 ft. ifj. Juhász Gyula 1 ft. Tattay Jenő 1 ft. Fr. Kiss Károly 1 ft. Farkas Ignác 50 kr. Dr. Szigethy Lehel 2 ft. Csilléry Kálmán 1 ft. öv. Bátky Károlyné 2 ft. Nyiri Károly 1 ft. Szalay Sándor 1 ft. Nagy Lajos 3 ft. Héjjas István 50 kr. Nagy Zsigmond 1 ft. Spieler László 1 ft. Tóth Ignác 1 ft. Lovász Lajos 50 kr. Csorba Károly 4 ft. Pollák Pál 1 ft. (Folyt. köv.)

— **Lapunknak lezárta előtt** szükségesnek véljük a „Kecskemét” 29. számában foglalt nyilrtéri közleményeivel szemben kijelenteni, hogy a szerkesztő utazáson levén, tőle nyilatkozat nem érkezhettek.

GAZDASÁG.

Gyümölcskiállítás és értékesítés.

A kecskeméti gazdasági egyesület választmányának, Horváth Döme év elnöklete alatt folyó évi július hó 21-ik napján tartott ülésében elhatározott, miszerint a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei gazdasági egyesület által Budapestén a vármegye székházában, I. évi szeptember hó 21-24-ik napján megtartandó gyümölcs-, szőlő-, bor- és borászati eszközök kiállítása, a czimzett egyesülettől kiindult megfizetés kezdeményezés folytán egyesületünkkel együtt, közösen az alatt rendeztessek.

Innen kifolyólag egyszersmind kimonadtott, miszerint egyesületünk által helyben ugyanazon időre tervezett általános terménytárlat, ezen közbejött körülmény folytán mellőztessek; azonban az összehazandó termékek, felküldés előtt rövid ideig az egyleti helyiségek közszemlére lesznek kiteve. Ugyanakkor a rendező és bíráló bizottságok névsora is összeállítottott, miről az illető megyei gazdasági egyesület végrehajtó bizottsága, valamint a kiküldött tagok értesítettek.

Ezen kiállítás díjjai: arany-, ezüst-, bronz-érmék és diszoklemből fogtak állni, melyekre az egyes termelő kiállítók, — noha városunk területéről felküldendő összes tárgyszopoztatott, a kecskeméti gazdasági egyesület czime alatt szerepelend, — nevének egyenkénti kitételével, külön-külön fognak pályázni.

Gazdasági egyesületünknek s ezzel kapcsolatban városunk gyümölcsstermelő közönségének már számtalanszor volt alkalm, most itthon, majd a vidéken, sőt többször

a fővárosban is, amott rendező, itt mellékszereplőként működni, mely tevékenységével még eddig soha kudarozott nem vallott; jelenleg azonban a rendező szerepek Budapestén részben átvételével, az eddigiekkel sokkal jelentékenyebb és nagyobb horderejű nehéz szerepre vállalkozott.

Ezen fontos körülmény komoly átgondolásával, a gazdasági egyesület választmánya minden tehetségét labba fogja vetni, és minden erejét föl fogja használni arra, hogy életének 20-ik évében, ha nem is dicsteljes, de becsülettel átélt s mindenkor a közjónak emelésére irányuló tevékenységéből eredő, itt-ott maradó becses bírószerp emlékhöz fűzött multját, ötödik négy éves újra alakulásának ezen utolsó évében, még egy méltóan kiérdemlendő bábérrelvel gyarapítsa, annyival is inkább, mivel érzi, tudja, mikép a rendező szerepek a központban félrészben átvétele után, csupán félig kivándó sikerrel, könnyen hatványaladát zengheti.

Azonban ezzel kapcsolatban nemcsak az egyesület létkérdése forog szóban, hanem azal együtt Kecskemét város gyümölcstermelési régió hírnevének fenntartása, megőrzése is. Igen, mert e kiállításon mulhatatlan megjelennek hatalmas versenytársaink: a megyebeli szomszéd városok is, s ott ellennük tüntetőleg fognak sorakozni. Sőt előjönnek a külföldi gyümölcs piacok képviselői is, és azok az általuk ott látottokról fognak ítélni.

Ugyanazért, miután ezen kiállítás ügye azonos a városi lakosság közvetlen érdekével is, annak érdekei szem előtt tartása pedig első sorban a városi hatóság hatáskörébe tartozik; annál fogva itt a városi törvényhatóságra is tevékeny szerep vár, mire a választmány bizton számít és támaszkodik is. És ezen számítás alapul, öszszetett vállalat kifejeződő tevékenység reményével, a kívánt siker már félig elérve van.

Mit kell hát tennünk egyes termelőnek, hogy az sikerteljes legyen? Kérni fogják többen. Ez idő szerent már semmit egyebet, mint egyszerűen félre kell tenni a sokaknál már meg szokott csak magának való közömbösséget. A rendező bizottság által majdan kibocsájtandó felhívása idején és rendjén senki se sajnálja, hanem mindenki hozzá be kertének legszebb gyümölcsét is, szőlőjének legedesebb fürtjét és borának legizsább cseppjeit. A ki pénz nélkül nem adja diósságért, adja méltányos árért. Többit hagyjuk a végrehajtó bizottság ügyességére, és bizzuk a sors kegyességére.

Ezek után még elnökileg tett két rendbeli javaslatra hozott határozat; és pedig:

a) A városi törvényhatósághoz e választmány által, egy vagy több nagyobb szabású aszalónak a városi műkterben leendő felszerelése, és azoknak meghatározandó díjért a lakosság használatába leendő bocsájtása iránt két év előtti intézett átirat újítassék meg.

Oly természetes dolog ez, hogy legkisebb indokolásra sem szorul.

Mert a mellett, hogy nem volnánk kénytelen, az idej nagy kajszin természetben hasonló években, termékeinket nyers állapotban csekély árért elvesztgetni, s ez által túrni a kereskedő lealázó fitnyalását gyümölcsükben, és elnézi azt, hogy a szorgalmas munkát mily könnyű móddal aknázza ki, mily mohón és védtelenül használja fel saját anyagi érdekeinek javára, a termék árát többszörösen felülmúló nyereséggel a kereskedő; — aszalókkal még oda is jutnánk, miszerint kilépnék kiforgalmi statisztikai kimutatásaink által feltüntetett, nyitlan ránk valló azon méltán megérdemelt vád körvonalaiból: hogy e vidék, gyümölcstermékeinek csupán nyers állapotban való kezdetleges értékesítésére képes.

Tényleg ki van mutatva, miszerint — számba nem vehető körülmények telemite azt, hogy Debreczen és Kassának s ezeken túl még egyik-másik város vidékén már több év óta, mindegyik több rendbeli aszaló működött, és ez által nyers gyümölcsöt forgalomba alig hoz, és hogy czukrozott aszalványokért évenként milliók folynak ki túlnk külföldre, csengő aranyban és ezüstben. Az a furcsa dolog is megiesik rajtnk, hogy legtöbbször épen saját nyers állapotban olecsón elvesztgetett gyümölcsünket kapjuk vissza, szépen leczukrozva csinos skatulyákban 10—20-szoros árban.

Pedig ezt a pénzt, mely ránk néve örökre elveszett, könnyen vissza tarthatnók, ha emlitett czélra kiválóan alkalmas gyümölcsünket mi magunk dolgoznók fel.

b) Végre kimonadtott, mikép egyesületünk által, helyi gyümölcstermelésünk emelésére vonatkozó tevékenységének hatásokról vonassanak be a pusztai tanítók az által, hogy a helyben összehazandó, avagy vidékről hiteles helyekről beszerzendő nemes ojtógalyakkal és ojtára alkalmas vad csemétékkel díjtalanul ellátatván, ezen anyag iskolájukhoz tartozó földjeiken részben kisebb, majd nagyobb faiskolákat és gyü-

mölcsös kerteket, valamint szőlővesszők ingyenes kiosztásával, a körülményekhez mért szőlőtelepeket létesítvén, a kint lakos gazdaközönség, ezen jó példát látva és azon okulva, saját telkenek és földje határainak melőbbi befásításához gyümölcsfával szegélyezéséhez, valamint a tutó homokok szőlővel beállításához nagyobb kedvre serkentessék.

Mi a nemes ojtógalyak kiosztását illeti, ez annyival is inkább könnyen eszközölhető lenne már a jövő tavasszal, mivel egyik hazai tekintélyes főúri gyümölcsöskert főkertésze, nemes ojtógalyakra vonatkozó csereszoványt ajánlott föl. Szőlővesszők kiosztása pedig a városi közönség által, a Miklóstelepről évenként nyerendő jutalék-ból könnyen eszközölhető lenne.

Hogy ez idő szerint mit sem jövedelmező, szőlőtelepül kiválóan alkalmas nagy terjedelmű homokos pusztáink legnagyobb része, a közel jövőben virágzó szőlőskertülteké és községeké alakulnak, ezen feltevést több mint valószínű; csupán a kezdet nehézségein kell átésnünk, a többi magától jön. E kezdetnek első csirája pusztai tanítóink példát mutatásra hivatott tevékenységében is rejlik.

Kecskemét, 1889. július 24.

Cseréklyei Károly,
g. egyleti titkár.

ÜZLET.

Sertésvásári jelentése

az első magyar sertésbuzáló és kölesonlelegező részvénytársulatnak.

Budapest-Kőbánya, 1889. július 26.

E héten az üzlet élénk és szilárd volt, könnyű áru keresett és az árak emelkedtek.

Heti átlagárak magyar val. arú 340-320 kg. nehéz 49 1/2-50 1/2 kr., 180-240 kg. nehéz 50 1/2-51 kr., vidéki sertés 49-50 kr. — árog 300 kg. toll 47-48 kr., Transilban: szerbiai 48-49 1/2 kr., tiszta kilogrammonként, romániai — kr.

Eleség árak: Kukorica 5.75 kr., árpa 7.— kr. Helyi átlomány: július 15. maradi 130,424 db.

Felhaladás: alvidekrol kövér 2515 db. — sovány 27 —

Szerbiából 4280 —

Romániából 5987 —

M. államvasúttal köv. 5987 —

Videki 64 — 16,614 —

Néhajtás: Felvidékre 274 db. —

Bécsbe (m. h. 360 db.) 1701 —

Bécsújhelybe 1925 —

Csodaszabla 1404 —

Bosenbach 1284 —

Rutka 3059 —

Oderbergen át 928 —

Délnemetszabla 284 —

Budapesti fogyasztás 2386 —

Kőbányai fogyasztás 300 —

Környekre 200 —

Magyar államvaspályán 87 — 13,892 —

Marad állomány 138,206 db.

Piaci árjegyzék.

1889. júl. 19-én.

Tiszta búza métermázasánként	8.30	król 8.50	krig.
Kétszer	6.60	6.80	—
Rozs	6.30	6.50	—
Árpa	6.10	6.30	—
Zab	6.60	6.70	—
Tengeri kecskeméti mm.	5.70	5.80	—
Tengeri bánáti	5.60	5.65	—
Köles	5.—	5.—	—
Krumpli	1.90	2.—	—

Vasúti menetrend (érvényes 1889. június 1-től).

Budapest—Kecskemét közt:

Személyvonat	Budapestrol indul	7 óra 45 p. reggel
	Kecskemetre érke	10 " 48, d. e.
Omniuszvonat	Budapestrol ind.	12 " " délb.
	Kecskemetre érke	4 " 37, " délb.
Express-vonat	Budapestrol indul	1 " 40, délb.
	Kecskemetre érke	3 " 35, " délb.
Omniuszvonat	Budapestrol indul	3 " 20, délb.
	Kecskemetre érke	7 " 24, este
Személyvonat	Budapestrol indul	7 " " este.
	Kecskemetre érke	10 " 35, " éjjel.

Kecskemét—Budapest közt:

Személyvonat	Kecskemétről ind.	4 óra 9 p. regg.
	Budapestre érke	7 " 20, regg.
Omniuszvonat	Kecskemétről ind.	4 " 40, regg.
	Budapestre érke	8 " 40, regg.
Omniuszvonat	Kecskemétről ind.	8 " " regg.
	Budapestre érke	12 " 10, délb.
Express-vonat	Kecskemétről ind.	12 " 27, délb.
	Budapestre érke	2 " 19, d. u.
Személyvonat	Kecskemétről ind.	4 " 46, d. u.
	Budapestre érke	8 " 05, " este.

Felölös szerkesztő: HABINA JÁNOS.

NYILTTÉR.

Fischer Győző

városligeti testgyógyászati és hidegvízgyógyintézet Budapesten, Hermina-út 1525.

(ezelőtt dr. Fischhoff-féle vízgyógyintézet).

Az intézet gyönyörű parkban, emelkedett helyen fekszik. Berendezése első rangú, a lakásokról, lényeglemről, szórakozásról mindenképen gondoskodva van. Levegője, vize kitűnő. A gyógyintézetben gyógyítanak mindenféle ízületi és csontbaj, gyuladások, ficzomodások, törések, ízületi merevülés, zsugorodás, csontgörbülések, a térd és láb sokféle elferdülése, hátgerincz görbülések, tyukmell, ferdényak, veleszületett ficzomodás. A végtagok viszerintagulása, vastagodása. — A hátgerinczorsorvadás (tabes dorsalis) Charkotnak, a birneves párisi tanárnak legújabb elvei szerint és fűző által is sikerrel gyógykezeltek.

A hidegvízgyógyászati osztályban minden ilyen kezelést igénylő beteg felvétetik. A betegnek bentlakók kóv bejárók — Prospektus ingylen.

Hozzám intézett írásbeli felhívások ajánlva küldendők. (2)

HIRDETÉSEK.

Haszonbérbeadás.

A Kecskeméti kereskedelmi Ipar-hitelintézet és Népbank, a Deák László-fele fehértől dűlőben fekvő 188 kat. hold földbirtokát f. évi szeptember 29-től számított 3 évre az intézet hivatalos helyiségében folyó évi augusztus hó 5-ik napján d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésben haszonbérbe adja.

Az árverési, illetve haszonbérleti feltételek az intézet hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Mádi János,
igazgatósági elnök.

157 (2-1)

Árverési hirdetmény.

1889.

A kecskeméti kir. törvényszék mint teleklönyvi hatóság részéről közhírve tétetik, hogy Pető Mária Körös Imréné s az erendelt csatlakozás folytán néh. Varga Józsefné hagyatéki tömege, — Tóth János, — és a kecskeméti központi takarékpénztár végrehajtásának **Csók Eszter Csók Józsefné, Marosi Terézia Csók Gergele, és Gőnyör Frigyes** községi által képviselt kiskori Marosi Mária, mint Tóth Eszter Marosi Sándorné örökösie végrehajtott szenedék ellen 100 ft., 350 ft., 200 ft., és 1030 ft. tőke és jár. iránt folyamathoz levő végrehajlt ügyében, a kecskeméti 5903. sz. tíkben 112/a. sz. a. foglal végrehajlt szenedék nevén álló talai földbirtok és tartozékai 1759 ft. kikialtási árban s oly megjegyzéssel, hogy ifj. Marosi Sándornak a C. 1607/1888. sz. a. bekezelettel holtig tartó haszonélvezeti joga — csak a Tóth Eszter — volt ifj. Marosi Sándorné utáni tiszta hagyatékra érvényes az **1889. évi október hó 1-50** napján d. e. 9 órakor, mint egyetlen határidőben, e kir. törvényszék teleklönyvi helyiségében megtartandó nyilvános árverésben, az egyidejűleg megállapított a hivatalos árak alatt e teleklönyvi hatóságnál, valamint Kecskemét város polgármesteri hivatalában megtekinthető feltételek mellett a kikialtási áron alul is eladatul fog.

Venni szándékozók tartoznak a kikialtási árul szolgáló becslő 10% át kérgében, vagy ovdékképes értek-papírban a kikialtás kezéhez bántapintás előle lenni.

Kelt a kecskeméti kir. törvényszék mint teleklönyvi hatóságnál 1889. évi június hó 21-én.

Bogoss Endre,
kir. tör. széki bíró.

159 (1-1)

MEGHÍVÓ.

A Kecskeméti „József” gőzmalom részvénytársulat f. évi augusztus hó 11-én délelőtti 10 órakor saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. cz. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

A tanácskozás tárgyai:

1. Tóth József igazgató úrnak nyugdíjazása saját kérelmére.
2. Egy igazgatósági tagnak megválasztása 2 évre.

Kecskemét, 1889. július 24.

Az igazgatóság.

156 (2-1)

Katonai előkészítő iskola

SZEGEDEN, TISZA LAJOS KÖRÜT HONVÉDTER

A szegedi katonai előkészítő iskolában f. é. július hóban újabb

egyéves önkéntesi tanfolyam

nyílik, vidéki ifjak magán tanulók is lehetnek. Bővebb felvilágosítás programmm által szereshető esetleg irodámban.

SOMOGYI VILMOS,

igazgató. 150 (10-3)

Budapest 1885. nagy díszoklevél. Német-Palánkán 1887. Arany-érem. London 1871. Díszoklevél.

C S I K JÓZSEF

cs. és kir. kiz. szab. első szerémi Portland-cement- és vízhatlan meszgyár

BECSINBAN
Központi iroda és raktár.

BUDAPESTEN, Rudolfrakpart 8.

A t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjáróságok, valamint a n. é. építő közönség kényelmére

GYENES S. és FIAI
nagykereskedő uraknál Kecskeméten raktártartok, hol saját gyártmányú

Portland-cement és vízhatlan meszem
mindenkor egyenlő jó minőségben kapható, és helyben saját fogatával házhoz szállíttatik. 141 (20-4)

Arjegyzék s magvarizat kívánatra készséggel megküldetik.

Kecskemét 1872. Ezüst-érem. Uvidék 1875. Arany-érem. Szeged 1878. Erdem-érem. Triest 1882. Arany-érem.

Szolid kereset!!

Állandó tartózkodási egyéneket keresünk, kik hajlandók képviselősegítségük elvállalni és a tőnyvő által engedélyezett sorjegyeket részletteléssel mellett elarustani. Magas jutalék biztosítás.

Ajánlatok intézendők: 153 (3-2)
May, Elfer és Adler,
bank- és váltó üzlet, Budapestben

Kiadó lakás.

Özvegy Bódogh Ferencznének I. t. Petőfi-útcza 238. szám alatti házban 3 útczai és 1 udvari szoba hozzá tartozó mellékhelyiségekkel és istállóval bérbbe adandó. Értekezni lehet a fönt említett tulajdonos novel. 154 (3-2)

Savanyú vizeink királya a világhírű

BORSZÉKI VIZ
mely a verszegények kiváló gyógyszerere, friss töltésű

1 literes és 1/2 literes üvegben kapható 120 (8-6)

NYIRÁDY LÁSZLÓ
raktárosnál.

Bolthelyiség kiadás.

Lajosmizsén, főtéren a posta házban egy

bolthelyiség,

melyhez van 1 szoba, konyha és rak-tár, f. évi október hó 15-től 3, esetleg 6 évre bérbeadandó. — Bővebben értekezhetni e lapok kiadóhivatalában, vagy Lajosmizsén a tulajdcnos

158 (6-1) **Nemes Ferenczcel.**

Pályázat.

Kecskemét th. város községi iskolaszéke vévő rendes tanító állásra, esetleg egy pusztai rendes-, esetleg az állandó helyettes tanító állásra pályázatot hirdet. A városi rendes tanító javadalmazása: az első évben 500 ft., azután négy évben 600 ft., azután 700 ft. Ez állásokra csak olyan okleveles tanítók és tanítónők pályázhatnak, a kik a népiskolai éneklést hangjegyek alapján tanítani képesek. Ha férfi választatik, köteles osztályának vezetésén kívül egy, esetleg két osztályban heti két óran a testgyakorlást díj nélkül tanítani. Ha pedig nőt ér a választás, saját osztályában a kézimunkát külön díjazás nélkül tartozik tanítani. A pusztai rendes tanító javadalmazása 400 ft., lakás és két hold föld haszonélvezete, melyből egy negyed hold iskolai kertül rendezendő; az állandó helyettes tanító: első évben 400 ft., a másodikban 500 ft., azután négy évben 600 ft., azontúl 700 ft. Utóbbi két állásra csak férfiak pályázhatnak s amannak kötelessége egy pusztai osztatlan iskolának önálló vezetése, emezé helyettesítés és irodai teendők. Mind a háromféle állásban a végleges megerősítés egy próbaév sikeres kitéltésétől függ. A városi rendes tanítók és az állandó helyettes tanító szeptember 1-én, a pusztai tanító október 1-én tartoznak állásukat elfoglalni. Pályázni kívánók kellőleg felszerelt és bélyegzett folyamodványukat, melyhez minden esetre egy legújabb keletű tiszti orvosi egészségi bizonyítvány csatolandó, **augusztus 15-ig** bezárólag alulírtok küldjék; a választás augusztus 20-22-ke körül lesz.

Dömötör Sándor,
160 (1-1) isksz. elnök.

Zsák-kölcsön.

Temető-útoza sarkán 139. sz. alatt

zsákkölcsönző üzletet nyitottam, mit a n. é. közönség figyelmébe ajánl

Steiner Márkus.
161 (1-1)